

TAAK VAN DE MIJNSCHOOL IN HET HERSTRUCTURERINGSPROCES

IR. R. HAVERSCHMIDT¹⁾

SUMMARY

TASK OF THE MINING SCHOOL IN THE
RESTRUCTURING PROGRAM

In 1965 the Mining School in Heerlen was employed for the re-education of underground mining technicians in order to achieve that these staff could obtain equivalent jobs in industries outside the mines. In previous years the Mining School, an acknowledged institution for advanced technical training, had trained 2,250 mining supervisors and 150 mine surveyors. Retraining would therefore be carried out in a familiar place where the material was being modified on a routine basis to be suitable for changing employment conditions.

In 1964 the Mining School occupied new premises which allowed the re-educational program to be handled in the most efficient manner.

The cost of re-education could be paid out of contributions received from the Dutch Government together with allowances from the European Authority for Coal and Steel.

Although initially it was assumed that only staff under 40 years of age would be re-educated, this upper limit was successfully increased in the course of the years.

The paper deals with the didactics, including the various streams of re-education and the placement of those who passed the final exams, 10 different reschooling possibilities could be recognized.

At present 380 people have been re-educated with over 190 still at school. Continuous contact is maintained between teacher and pupil when the latter is following practical courses in various industries, one of which may employ him eventually.

Much special effort is asked the school's staff in planning the reschooling programs and in guiding the pupils through the process. Some thought is given to the future of this

school in these days of accelerated obsolescence of technical skill due to rapid technical developments.

The Mining School has proven that re-orientation and the necessary re-education of staff towards other industries can successfully be achieved.

INLEIDING

Toen in 1965 de Mijschool te Heerlen werd ingeschakeld bij de omscholing van het daarvoor in aanmerking komend ondergrondse mijntechnische kader, geschiedde dit niet zonder reden. Men stond voor de taak de vrijkomende mijnopzichters zodanig om te scholen, dat zij een gelijkwaardige arbeidsplaats buiten de mijnindustrie zouden kunnen verwerven. Terrecht ging men van de veronderstelling uit, dat voor die taak inschakeling van de Mijschool de meeste kansen op succes bood: de cursisten werden opgevangen in hun oude vertrouwde omgeving en vonden met behulp van de ervaren staf van leraren gemakkelijk aansluiting aan hun vroegere opleiding.

GESCHIEDENIS VAN DE MIJNSCHOOL

Rond de eeuwwisseling werd in de mijnbedrijven in toenemende mate de behoefte gevoeld aan een degelijke opleiding van toezichhoudend personeel. In die tijd behielp men zich uitsluitend met in het buitenland opgeleide krachten. Wel bestond de mogelijkheid de "Bergschule" in Aken te bezoeken, maar opleiding aldaar was afhankelijk van het aantal plaatsen dat door de Duitse schoolleiding ter beschikking

¹⁾ Directeur van de Mijschool van de "Stichting Mijschool te Heerlen".

van Nederlanders kon worden gesteld en dat was niet veel. Het duurde nog tot 1907 voor de Staatsmijnen in Limburg een eigen opzichterscursus in het leven riepen, die gegeven werd op hun Centraal Bureau. Deze eerste poging om te komen tot een bekwaam, goed opgeleid, kader, had succes en in 1909 konden 9 leerlingen het eerste officiële Nederlandse opzichtersdiploma in ontvangst nemen.

Spoedig deed zich echter de behoefte gevoelen ook de particuliere mijnen meer bij het opleidingsvraagstuk te betrekken. Men vond elkaar in 1913, toen op 26 mei de statuten werden goedgekeurd van de "Vereniging Ambachtsschool en Mijschool voor Heerlen en Omstreken". Door de bundeling van twee geheel verschillende soorten onderwijs werd de mogelijkheid geschapen om op korte termijn te kunnen beginnen met het bouwen van een schoolgebouw.

Niets bond beide scholen dan dit gebouw; de onderwijsprogramma's verschilden te zeer om de schoolcombinatie onder één bestuur lang te laten voortbestaan. Daarom werd op 7 mei 1919 de "Stichting Mijschool te Heerlen" opgericht, die tot op heden verantwoordelijk is voor de activiteiten van dit instituut.

STATUS VAN DE MIJSCHOOL

Tot 1968 werd het technisch onderwijs ingevolge de Nijverheidsonderwijswet 1919 verdeeld in lager en middelbaar onderwijs. Volgens de wet werd de Mijschool evenals o.a. de H.T.S.-en en de Zeevaartscholen ingedeeld bij het middelbaar nijverheidsonderwijs. Bij de inwerkingtreding van de Wet op het Voortgezet Onderwijs ging de Mijschool behoren tot de instituten voor hoger technisch onderwijs.

INHOUD VAN DE OPLEIDING

Hoewel op de Mijschool werd opgeleid voor twee vakrichtingen (nl. mijnopzichter en opzichter bij de opmetingen) kan in dit bestek worden volstaan met een korte beschrijving van het leerplan van de mijnopzichtersopleiding. Immers sedert haar geboorte in 1913 tot het jaar 1968, toen de laatste mijnopzichter de school verliet, leverde deze 2250 mijnopzichters tegen 150 opzichters bij de opmetingen (meestal "mijnmeters" genoemd) aan de industrie af.

Het spreekt vanzelf dat de leerstof gedurende de

55 jaar van het bestaan van de school vele malen is aangepast aan de behoeften van de industrie. Vooral na de tweede wereldoorlog maakte de mechanisatie van de ondergrondse werkzaamheden een schoksgewijze aanpassing noodzakelijk. Steeds meer dan vroeger, toen bijna uitsluitend mijnbouwkundig/geologische problemen moesten worden opgelost, werd de mijnopzichter bovendien geconfronteerd met moeilijkheden van werktuigkundige of electrotechnische aard, en werd een wissel getrokken op zijn organisatorische kundigheden of zijn bekwaamheid in de omgang met mensen. Teneinde reeds tijdens de schooltijd aandacht te kunnen besteden aan al deze aspecten van de functie werd in 1960 de opleiding een vijfjarige, bestaande uit twee jaar voorscholing gedurende 3 dagen per week, gevolgd door twee jaar full-time school, onderbroken door een vol jaar praktijk volgens een gericht programma.

In het leerplan werd uitvoerig aandacht besteed aan de exacte vakken, waaronder sterkteleer, aan alle aspecten van de mijnbouwkunde (technische en economische), aan mijnmeten, mijnplannenleer, werktuigbouwkunde en electrotechniek. Daarnaast werd een groot aantal uren uitgetrokken voor behandeling van sociale problemen en achtergronden. Velen werden in de gelegenheid gesteld om, na 2 jaar bedrijfservaring, hun studie af te ronden met een applicatiecursus "mechanisatie en planning"; hier kon de cursist door het uitwerken van een ontwerp tonen in hoeverre hij al het vroeger geleerde kon toepassen in een reëel bedrijfsgeval. Uit de grafiek 1, die het aantal cursisten aangeeft gedurende het bestaan van de Mijschool, blijkt de enorme behoefte aan toezichthoudend personeel in de jaren 1950-1960. Wegens gebrek aan voldoende kandidaten werden zelfs gedurende enige jaren groepen HTS'ers werktuigbouwkunde met een één jaar durende cursus omgeschoold tot mijnopzichter.

GEBOUW

Hoewel de Mijschool in 1922 een nieuw gebouw had betrokken, moest dit op last van de Minister in 1940 worden afgestaan aan de MTS (thans HTS). De toegewezen behuizing was echter ongeschikt voor technisch onderwijs. Door de noodzaak de mijnopzichters een grondige technische kennis bij te brengen ontstond de behoefte naar een betere huisvesting, waarin voldoende ruimte aanwezig zou zijn voor prac-

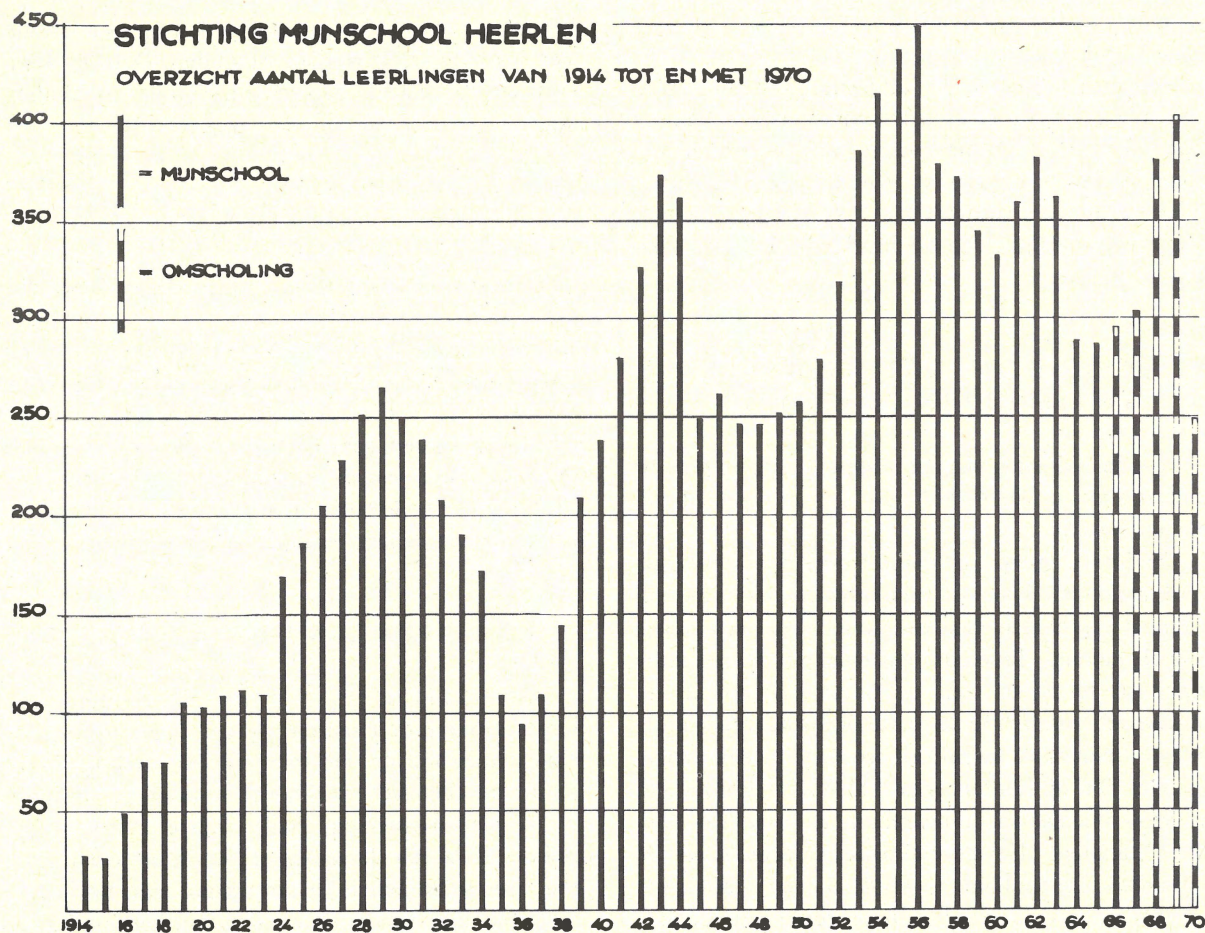

Fig. 1
Overzicht aantal leerlingen van de Mijnschool te Heerlen.
Number of pupils Mining School, Heerlen.

tica en laboratoria. In 1958 werd toestemming verkregen plannen uit te werken voor een aan de eisen voldoende schoolgebouw.

De nieuwbouw werd in 1964 geopend op een moment, dat de noodklok voor de mijnindustrie reeds had geluid, zoals in andere artikelen uitvoerig is toegelicht. Toch was het mede door deze nieuwe behuizing, dat de Mijnschool de taak der omscholing op zich dorst nemen en op optimale wijze kon uitvoeren.

HET OMSCHOLINGSPROBLEEM

Bij het overdenken van de mogelijkheden van omscholing rezen de volgende vragen:

- hoe is deze financieel te verwezenlijken?
- wie komt voor omscholing in aanmerking?
- naar welke functies moet worden omgeschoold?

FINANCIELE FACETTEN

De omscholingskosten kunnen bijna geheel bestreden worden uit de uitkeringen volgens de Nederlandse sociale wetgeving (W.W. en W.W.V.), verhoogd met toeslagen op grond van artikel 56 van het E.G.K.S.-verdrag. Mede door een bijbetaling door de mijnbedrijven wordt de inkomstenderving van betrokkenen tijdens de full-time omscholing bijna integraal vergoed. Ook de directe kosten komen gedurende een

periode van max. 2½ jaar voor volledige vergoeding in aanmerking.

Deze regelingen worden uitgevoerd door het Directoraat van de Arbeidsvoorziening in Den Haag, dat niet alleen eerst kennis neemt van de inhoud der lesprogramma's en van de kosten, doch bovendien nagaat of in de voorgestelde vakrichting voldoende plaatsingsmogelijkheden op de arbeidsmarkt aanwezig zijn.

INVLOED VAN DE INTELLIGENTIE DE LEEFTIJD EN DE MOTIVATIE

Hoe de afvloeiing van het mijnpersoneel op gecoördineerde wijze plaats vindt is elders in dit blad voldoende belicht.

Omdat de groep der mijntechnici door opleiding sterk gebonden is aan de mijnindustrie, moet de omscholing geschieden naar een functie met een geheel andere inhoud. Teneinde een enigszins gefundeerde prognose te geven over de omschoolbaarheid der mijnbeambten moet in de eerste plaats de intelligentie in het onderzoek betrokken worden. In een artikel van Drs. H.C.M. Denteneer en J.M.M. Noteborn in het in 1964 verschenen jubileumnummer van "De Mijn-lamp", getiteld "Het psychologisch onderzoek van de kandidaatmijnscholieren", wordt in een grafiek het intelligentie-niveau van gediplomeerde mijnopzichters, HTS'ers en werkmeesters, in dienst van de N.V. Nederlandse Staatsmijnen, weergegeven. Fig. 2 geeft deze grafiek weer. Hoewel uit deze gegevens studieprestaties kunnen worden voorspeld, mag uit het samenvallen der grafieken niet zonder meer worden geconcludeerd, dat nu iedere mijnopzichter geschikt zou zijn voor een HTS-opleiding; immers met de gefixeerde maximum studietijd, met de leeftijd, met eigen wensen en stellingname tegenover het nieuwe beroep, moet terdege rekening worden gehouden. Eerst tijdens de omscholing is meer inzicht gekregen in de invloed van de leeftijd op het leerproces.

In het algemeen werd bij het begin van het experiment aangenomen, dat een studie van enige importantie bij een leeftijd boven de 40 jaar niet wel mogelijk zou zijn. Hoewel men natuurlijk op jeugdige leeftijd gemakkelijker leert en onthoudt, is komen vast te staan dat ook ouderen tot goede resultaten kunnen komen, omdat men de volle consequentie van mislukking onder ogen ziet en alles op alles zet om zich in het nieuwe vak te verdiepen. De grote motivatie heeft

de oudere categorieën gestimuleerd tot prestaties, die niet voor mogelijk werden gehouden. Deze ervaring heeft er toe geleid, dat een succesvolle omscholing van een 47-jarige geen uitzondering meer is.

DIDAKTIEK

Teneinde het werktempo optimaal te doen zijn wordt in vele gevallen gebruik gemaakt van schriftelijk lesmateriaal van de P.B.N.A. te Arnhem. Door de cursisten deze lessen te laten uitwerken wordt bereikt dat ze steeds in een vastgesteld tempo tot zelfwerkzaamheid worden geprikkeld. Dit tempo kan hoog zijn tengevolge van de vakkundige begeleiding door docenten, die de lesstof zodanig kunnen toelichten en aanpassen aan de laatste stand van de techniek.

EXPLORATIE VAN DE ARBEIDSMARKT

Aanvankelijk is gestreefd naar algemene omscholingen, waarbij de cursisten werden opgeleid voor het eindexamen van de HTS (o.a. afdeling werktuigbouwkunde en chemische techniek), waaraan ze als extra-nei konden deelnemen. Zoals reeds eerder werd opgemerkt zou een dergelijke studie in de beschikbare tijd voor velen een te zware opgave zijn. Bovendien moet rekening gehouden worden met het feit dat het aanbod van een te groot aantal HTS'ers op de arbeidsmarkt de plaatsingskansen ongunstig zou kunnen beïnvloeden.

Daarom is reeds in een vroeg stadium gezocht naar mogelijkheden bij andere bedrijfstakken. Daar zou men toch vanzelfsprekend belangstelling moeten hebben voor kaderpersoneel, dat in zijn oude betrekking had getoond onder moeilijke omstandigheden leiding te kunnen geven, over organisatorische capaciteiten te beschikken en dat gewend was zware verantwoordelijkheid te dragen. Vele uitvoerige besprekingen zijn gevoerd met functionarissen van overkoepelende werkgeversorganisaties, van de Rijkswaterstaat, van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, enz. Vele bedrijfstakken bleken een eigen opleidingsorganisatie te bezitten, met eigen diploma's of getuigschriften; dankbaar werd gebruik gemaakt van de daarbij verkregen ervaring.

Deze contacten hebben geleid tot een aantal omscholingsmogelijkheden, die elk voor zich gevarieerde kansen boden aan cursisten van verschillende intelli-

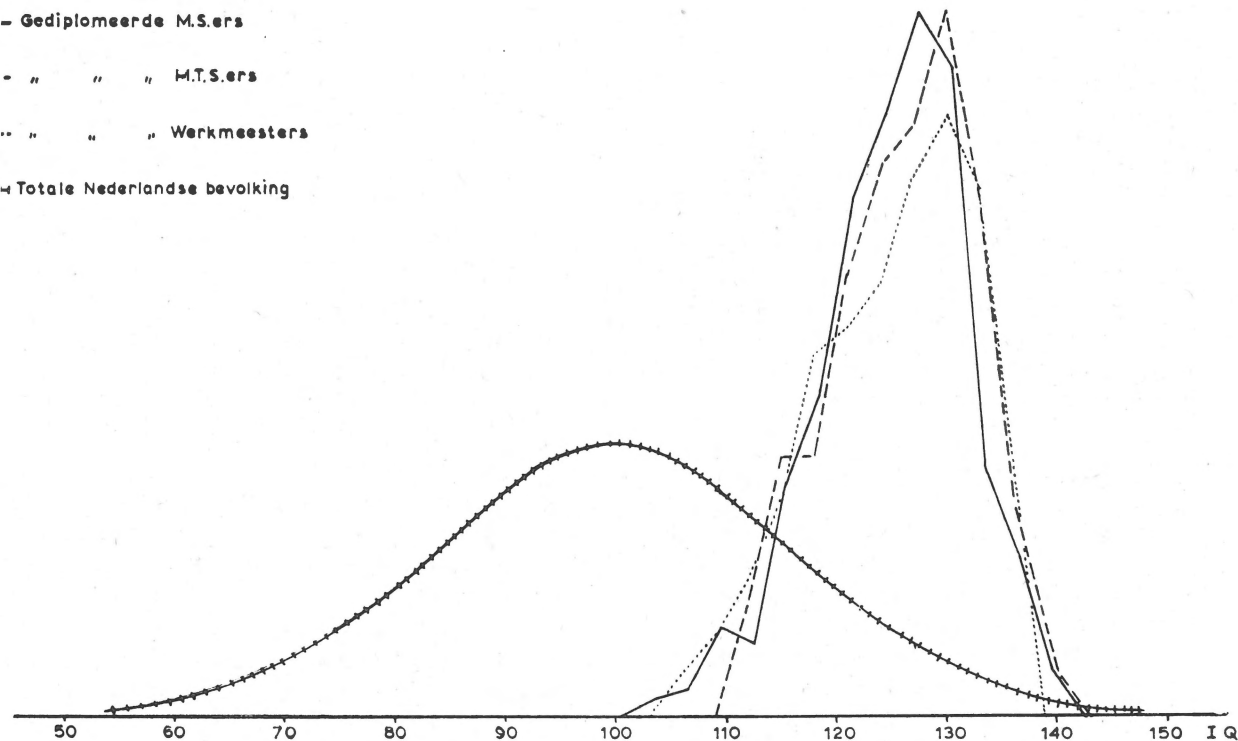

Fig. 2

gentie, leeftijd en belangstelling. Bij een aantal dezer opleidingen werd een dergelijke dosis parate kennis verondersteld dat deze voorafgegaan moest worden door een extra cursus van 6 maanden; hier werden betrokkenen, die vaak reeds 10 jaar voordien het einddiploma Mijnschool behaalden, weer behoorlijk bijgewerkt in de essentiële basisvakken.

OMSCHOLINGSMOGELIJKHEDEN

1. H.T.S.-werktuigbouwkunde

In een 2 jaar durende cursus worden kandidaten opgeleid voor het eindexamen H.T.S. Deze cursus wordt zonodig voorafgegaan door 6 maanden voorschooling, afhankelijk van de datum van het behalen van het Mijnschooldiploma. Deze herschooling is een groot succes geworden, niet alleen door de grote inzet van de cursisten, doch ook door de intensieve samenwerking van de directeurs en docenten van de Mijnschool en H.T.S.

2. Machine constructeur chemische apparatenbouw

In de grote behoefte aan dit soort constructeurs bij de Chemische Bedrijven der Staatsmijnen werd in het verleden — zij het in onvoldoende mate — voorzien door het laten volgen van PBNA-cursussen door daarvoor geschikt beoordeeld personeel uit tekenkamers. Aangezien deze studie buiten bedrijfstijd plaats vond, bedroeg de totale studieduur meestal 7 à 8 jaar. Nadat uit de psychologische testgegevens was gebleken, dat een 24-tal mijnopzichters die eigenschappen bezaten, die hen geschikt maakten voor een dergelijke studie, werd de PBNA-stof omgebouwd in een lesschema voor full-time onderwijs. Doordat in dit programma alle middagen werden bestemd voor tekenen, werd de totale cursusduur 3 jaar.

3. Hoofduitvoerder wegenbouw

Tijdens de besprekingen met vertegenwoordigers van de "Stichting Bevordering Wegenbouw" te 's-Gravenhage, die de opleidingen verzorgt voor de Neder-

landse Vereniging van Wegenbouwers, is naar voren gekomen dat bij de aannemers in de wegenbouw een groot tekort aan kaderfuncties bestaat. Door opleiding en praktijk zijn mijnopzichters bij uitstek geschikt voor de vervulling van functies als uitvoerder en hoofd uitvoerder. Door middel van een twee jaar durende opleiding wordt een groot aantal cursisten voorbereid op de verschillende examens, die landelijk worden afgenomen door hogergenoemde Stichting Bevordering Wegenbouw. De opleidingsperiode is verdeeld in tweemaal zes maanden school, afgewisseld door twee gelijke periodes praktijkstage. De lesstof bestaat uit PBNA-dictaten en boeken.

4. Verwarmings- en luchtbehandelingstechnicus

Op verzoek van een aantal installateurs is contact opgenomen met het Bestuur van de Algemene Vereniging voor de Centrale Verwarmings- Industrie (A.C.I.) te 's-Gravenhage. De A.C.I. organiseert zelf opleidingen tot verwarmings- en luchtbehandelingstechnicus en neemt hiervoor ook examens af onder toezicht van het Ministerie van Economische Zaken. Na grondige bestudering van de lesstof, die vastligt in PBNA en ACI-lesmateriaal is tot de conclusie geko-

men, dat de opleiding in twee jaar (incl. 6 maanden praktijkstage) kan worden gerealiseerd. De afgestudeerden vinden onmiddellijk een betrekking bij installatiefirma's en adviesbureaus.

5. Exploratie-specialist

De schoolleiding heeft zich intensief bezig gehouden met het onderzoeken van de mogelijkheid een aantal mijnopzichters verder op te leiden tot functies in de exploratie van bodemschatten in het algemeen. Het voordeel van een dergelijke opleiding is gelegen in het feit, dat betrokkenen door hun vroegere studie reeds een gedegen kennis en inzicht van de geologie bezitten en het gevoel kunnen hebben in zekere zin in hun vak werkzaam te blijven. Met behulp van de directeur van "Olexon International" te 's-Gravenhage, een bureau van exploratieconsulenten, is een leerplan opgesteld, dat cursusdeelnemers in staat stelt kennis te nemen van vele aspecten van het exploratiewerk en hen geschikt maakt werk te verrichten als mud-logging specialist, shallow refractie-seismiekdeskundige of als assistent-geoloog. De twee jaar durende cursus wordt afgesloten door een eind-examen onder toezicht van twee door het Ministerie

Fig. 3
Mijnschool te Heerlen.
Mining School, Heerlen.

van Onderwijs en Wetenschappen aangewezen Rijksgecommitteerden.

6. *Bouwkundig opzichter*

Nadat een aantal besprekingen met de "Commissie Opleidingen in het Aannemersgrootbedrijf" (C.O.V.A.G.) te 's-Gravenhage niet tot een resultaat hadden geleid, omdat geen overeenstemming kon worden bereikt over een éénsluitend programma, werden contacten gelegd met de Zuid Nederlandse Aannemers Vereniging. Door deze aannemersvereniging is een adviescommissie van vier bouwkundigen aangewezen om de directie van de Mijschool behulpzaam te zijn bij het opstellen van een leerplan, gericht op het moderne bouwen. Gestart werd met PBNA-lesmateriaal en boeken. De cursusduur bedraagt 26 maanden, waaronder 10 maanden praktijkstage. De cursus wordt afgesloten met een door PBNA afgenomen examen, onder toezicht van Rijksgecommitteerden. Een extra cursus "betontechnologie" van de Stichting voor materialenkennis is verplicht gesteld; een apart examen sluit dit vak af.

7. *Technisch ambtenaar rijkswaterstaat*

Teneinde oververzadiging van de markt met HTS'ers werktuigbouwkunde te voorkomen is een omscholing in het leven geroepen tot HTS'er weg- en waterbouwkunde. Overleg met vertegenwoordigers van het Directoraat-Generaal van de Rijkswaterstaat heeft tot een overeenkomst geleid, waardoor de opleiding mogelijk werd voor een aantal door de Waterstaat geselecteerde jongere mijnopzichters. Dezen worden in dienst genomen bij de Rijkswaterstaat na behalen van het PBNA-diploma "waterbouwkundige", dat bij deze dienst gelijkwaardig wordt geacht met het HTS-diploma. Gedurende de drie jaar durende opleiding lopen de deelnemers enige malen stage bij één van de werken van de Rijkswaterstaat. De cursus staat onder supervisie van een hoofdingenieur van de Rijkswaterstaat.

8. *Technisch ambtenaar gemeentewerken*

Hoewel afgestudeerden van de wegenbouwklassen vrij veel in dienst werden genomen door gemeenten, bleek hun opleiding wat éénzijdig. Op het verzoek speciaal voor gemeenten een all-round technisch ambtenaar op te leiden, werd positief gereageerd. Contact

werd opgenomen met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, die een programma samenstelde van de meest urgente leerstof. Gedeeltelijk kan gebruik worden gemaakt van bestaand PBNA-materiaal, doch ook de VNG heeft haar cursusstof ter beschikking gesteld. Tenslotte heeft ook het Bouwcentrum Rotterdam een gedeelte van de lesstof voor haar rekening genomen. De cursusduur bedraagt twee jaar, waarvan 6 maanden stage bij een gemeente.

9. *Hoofdwerkmeester sociale werkplaatsen*

Via een cursus van 6 maanden en een even lange praktijkperiode is een kleine groep wat oudere mijnopzichters opgeleid voor een functie in een sociale werkplaats. In tegenstelling tot alle andere omscholingen bleek in dit geval, dat de plaatsingsmogelijkheid minder ruim was dan algemeen werd verwacht. Het experiment werd dan ook niet herhaald.

10. *Technisch chemicus – bedrijfstechnicus proces-industrie*

Teneinde het voor de N.V. Nederlandse Staatsmijnen mogelijk te maken eigen personeel uit de sector vaste brandstoffen functies te laten vervullen in de chemische bedrijven zijn een tweetal omscholingsmogelijkheden gecreëerd. Een aantal cursisten volgt het scheikunde onderwijs thans reeds part-time. Het ligt in de bedoeling de opleiding te doen overgaan in full-time, wanneer de laatste mijnen sluiten.

Het staatje op de volgende pagina geeft nog eens een overzicht van alle cursussen, die worden verzorgd door de Mijschool, met het aantal deelnemers:

PRAKTIJKSTAGE

In het voorgaande is reeds enige malen melding gemaakt van de vrij lange stageperioden, die een belangrijke fase in het omscholingsproces betekenen. Deze praktijktijd heeft niet alleen tot doel om de cursist kennis te laten maken met de technieken van de nieuwe vakrichting; belangrijker is het feit, dat men de stageperiode doorbrengt bij een werkgever, die van te voren te kennen heeft gegeven in zijn bedrijf plaatsingsmogelijkheden te hebben. Gedurende de langdurige werkperiode bestaat ampele gelegenheid om van weerszijden tot overeenstemming te komen.

Van de school uit worden de cursisten begeleid

OMSCHOLING MIJNBEAMBTEN

aard der cursus	aantal cursisten		tot.
	reeds om- geschoold	nog in omscholing	
HTS-werktuigbouwkunde	125	10	135
Apparatenconstructeur chemische apparaten	24	—	24
Hoofduitvoerder wegenbouw	76	17	93
Uitvoerder wegenbouw	—	24	24
Verwarmings- en lucht- behandelingstechnicus	51	23	74
Exploratie-specialist	24	—	24
Bouwkundig opzichter	21	—	21
Technisch Ambtenaar Rijkswaterstaat	—	61	61
Technisch Ambtenaar Gemeentewerken	22	19	41
Chemisch technicus	18*	15	33
Bedrijfstechnicus	—	15	15
Hoofdwerkmeester Sociale Werkplaatsen	19	—	19
Werkmeester Sociale Werkplaatsen	—	10	10
Totaal	380	194	574

* Gedeeltelijk omgeschoold op de HTS te Heerlen.

door een contactleraar, waarvoor bij voorkeur iemand zal worden aangezocht, die in de bepaalde bedrijfstakken werkzaam is geweest. Deze houdt regelmatig contact met directies en directe chefs der stagiaires en draagt er zorg voor dat men de cursisten de gelegenheid biedt om kennis te nemen van alle voorkomende werkzaamheden.

DEFINITIEVE PLAATSING

Uit de rapporten van de contactleraar zal in het algemeen reeds blijken of een firma bereid is een vast dienstverband aan te gaan na afstuderen van de cursist. De definitieve besprekingen hierover worden gevoerd door speciale bemiddelingsfunctionarissen van de Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg. Dezen dragen er mede zorg voor dat de arbeids- en beloningsvoorwaarden in het nieuwe arbeidscontract enigszins aangepast zijn aan de laatstgenoten inkomsten.

MOEILIKHEDEN

Hoewel de cursisten tijdens de omscholingsperiode worden begeleid door de staf van de Mijnschool, een

eigen personeelchef, de contactleraar en de bemiddelingsfunctionaris, terwijl zonodig ook de vakbond incidenteel nog kan worden ingeschakeld, doen zich desondanks, af en toe moeilijkheden voor die de studie ongunstig beïnvloeden. Soms geschiedt dat klassikaal, wanneer het werktempo te hoog is opgevoerd. Een tijdelijke "kalm-aan periode" geeft dan al gauw soelaas. Erger wordt het wanneer de problemen van externe aard zijn en b.v. ontstaan door langdurige ziekte van cursist of van een gezinslid. In die gevallen kunnen slechts door een goede individuele opvang brokken worden voorkomen. Gelukkig hebben dergelijke moeilijkheden slechts in enkele gevallen geleid tot stopzetten van de omscholing.

De planning van de omscholingsleerplannen, het voorbereiden der lessen en het begeleiden der cursisten tot aan een succesvol eindexamen vereist een enorme inzet van het stafpersoneel van de school. Teveel wordt dit vaak als een vanzelfsprekendheid beschouwd. De aard van het onderwijs brengt met zich mee, dat lessen moeten worden voorbereid voor slechts éénmalig gebruik; bovendien moeten ze in een hoog tempo worden "gebracht". Alhoewel hierdoor ook vaak spanningen optreden onder de docenten, hebben deze nimmer geleid tot voor de cursisten schadelijke gevolgen.

TOEKOMST VAN DE MIJNSCHOOL

Het spreekt vanzelf dat het arsenaal waaruit de school thans haar cursisten put, zal zijn uitgeput wanneer het sluitingsprogramma van de mijnindustrie zal zijn voltooid. Reeds in 1971 zal een scherpe daling van de schoolbevolking optreden; een toename kan weer worden verwacht in de jaren 1973-1975.

Met de stopzetting van de omscholing zal een brok onderwijs verloren gaan, waaraan waarschijnlijk binnenkort grote behoefte zal bestaan. Het begrip "éducation permanente" wordt steeds meer in beschouwingen over de toekomst betrokken; een toekomst, waarin beroepen en functies in een veel sneller tempo dan vroeger zullen verdwijnen. Een gevolg hiervan, evenals van de snellere kennisslijtage, zal de behoefte zijn aan periodieke om- en bijscholing. De Mijnschool heeft bij het wegvallen van de mijnindustrie bewezen, dat een nieuwe beroepsoriëntering naar elke andere bedrijfstak mogelijk is, uitgaande van en aansluitend op verschillende vooropleiding. Mogelijk ligt hier in de toekomst een blijvende taak voor dit instituut.